

ELPU
ASINIS

ANDRZEJ SAPKOWSKI

KREW
ELFÓW

ANDŽEJS SAPKOVSKIS

ELPU
ASINIS

No poļu valodas tulkojis

Māris Salējs

821.162.1-31
Sa 650

Andrzej Sapkowski
KREW ELFÓW

© by Andrzej Sapkowski, 1994
Published by arrangement with Patricia Pasqualini Literary Agency.

Latvijas Rakstnieku savienība

Tulkotājs pateicas Latvijas Rakstnieku savienībai
par iespēju radoši strādāt Dubultu rakstnieku namā

Artūra Bērziņa vāka dizains

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Tulkojums latviešu valodā, Māris Salējs, 2021
© Literārā apdare, izdevums latviešu valodā, mākslinieciskais noformējums,
Apgāds Zvaigzne ABC, 2021
ISBN 978-9934-0-9356-2

Patiesi jums saku: lūk, tuvojas zobena un cirvja laiks, vilku vējputeņu laiks. Tuvojas Baltā Sala un Baltās Gaismas laiks, Neprāta un Nicinājuma laiks, Tedd Deireadh, Beigu laiks. Pasaule iznīks salā un atdzims līdz ar jaunu sauli. Atdzims no Senākās Asins, no Hen Ichaer, no iesētās sēklas. No sēklas, kas neuzdīgs, bet izplauks ugunīs. Ess'tuath esse! Tā būs! Meklējiet zīmes! Kādas tās būs – teikšu jums – sākumā zeme applūdīs Aen Seidhe asinīm, Elfu Asinīm...

Aen Ithlannespeath. Ithlinne Aegli aep Aevenien pareģojums

Pirmā nodaļa

Pilsēta dega.

Šaurajās ieliņās, kas veda uz aizsarggrāvi, uz pirmo terasi, mutuļoja dūmi un versme, liesmas aprija cieši vienu otram piespiedušos namu salmu jumtus, laizīja cietokšņa mūrus. No rietumiem, no ostas vārtu puses atvēlās kliedzienu, niknu cīņu atbalsis, dobji, mūri sadrebinoši tarāna triecieni.

Uzbrucēji viņus ielenca gluži negaidīti, izlauzušies cauri barikādēm, kuras sargāja neskaitāmi kareivji, šķēpiem bruņoti pilsētas iemītnieki un stopšāvēji. Melnām zirgu segām segtie zirgi gluži kā rēgi pārlaidās pāri šķēršļiem, spoži ziboši asmeņi sēja nāvi bēgošo pilsētas aizstāvju vidū.

Cīri juta, kā bruņinieks, kurš viņu veda uz seglu loka, strauji savēl pavadu. Atskanēja viņa kliedziens. Turies, viņš kliezda. Turies!

Citi bruņinieki Cintras atšķirības krāsās viņus apdzina un pilnos auļos triecās virsū nilfgārdiešiem. Ciri to redzēja tikai vienu acumirkli, ar pašu acs kaktiņu, – neprātīgs zili zeltainu un melnu apmetņu virpulis, zobenu šķinda, asmeņu klaudzoņa pret vairogiem, zirgu iekrākšanās...

Kliedziens. Nē, ne kliedziens. Kauciens.

Turies!

Bailes. Ikviens grūdiens, ikviens rāviens, ikviens zirga lēciens liek pavadai līdz sāpēm iegriezties sažņaugtajās plaukstās. Sāpīgos krampjos savilktās kājas nerod atbalsta, acis ir dūmu un asaru pilnas. Roka, kas viņu apkampusi, žņaudz, smacē, sāpīgi spiež ribas. Visapkārt spēkā pieaug troksnis, kādu viņa nekad agrāk nav dzirdējusi. Kas jādara ar cilvēku, lai viņš tā kliegtu?

Bailes. Stindzinošas, smacējošas bailes.

Atkal metāla žvadzoņa, zirgu iekrākšanās. Mājas visapkārt dejo, uguns liesmas splaujošie logi pēkšņi atrodas tur, kur pirms mirkļa bija dubļaina, mirušo ķermeņiem nosēta, ar bēgļu iedzīvi piekaisīta ieliņa. Bruņiniekam, kurš viņu ved, pēkšņi uznāk savāda, smacējoša klepus lēkme. Asinis izšļācas uz rokām, kas sažņaugušas pavadu. Kliedziens. Bultu svilpšana.

Kritiens, trieciens, sāpīga atsišanās pret bruņām. Blakus pakavu dipoņa, pāri galvai pazib zirga vēders un satrūkusi seglu sikсна, otra zirga vēders, aizpland melns apmetnis. Kunksti, kādus izdveš malkascirtējs, gāžot koku. Taču tas nav koks, tā ir dzelzs pret dzelzi. Applāpēts, dobjš kliedziens, turpat līdzās dubļos nogāžas kaut kas liels, melns, šķīst asinis. Bruņās kaltā kāja raustās, svaidās, uzar zemi ar milzīgu piesi.

Rāviens. Kāds spēks viņu uzrauj gaisā un iesēdina seglos. Turies! Atkal mežonīga auļošana. Rokas un kājas

izmisīgi meklē atbalstu. Zirgs sasienas pakaļkājās. Turies!... Nav atbalsta... Nav... Nav... Ir asinis. Zirgs pakrīt. Nav iespējams izlēkt, nevar izlauzties no bruņukrekla piedurknēs ieauto roku apkampiena. Nav iespējams izbēgt no asinīm, kas list pār galvu, pār kaklu.

Rāviens, dubļu žļurkstoņa, pēkšņš trieciens pret zemi, tik savādi nekustīgu pēc mežonīgās auļošanas. Spalgs spiediēns un iekrākšanās, zirgam mēģinot pieslieties kājās. Pakavu dunoņa, vēzišu un nagu zibēšana. Melni apmetņi un zirgu segas. Klīdzēns.

Ielu apņem uguns, rēcoša, sarkana uguns siēna. Uz tās fona jātnieks, tik milzēgs, ka tā galva šķiet slejamies pāri degošajiem jumtiem. Ar melnu zirga segu segtais zirgs dejo, mētā galvu un zviedz.

Jātnieks lūkojas uz viņu. Ciri redz, kā plēsēga putna spārnēm rotātās milzēgās bruņucepures spraugā spēguļo viņa acis. Redz ugunsgrēka atspulgušus platajā zobēna asmenē, kuru viņš sažņaudzis tur zemu nolāistajā plaukstā.

Jātnieks skatās. Ciri nespēj pakustēties. Viņa nespēj atbrīvoties no nogalinātā sastingušo roku apkampēna. Viņa tur gūstā kaut kas smags un asinēis izmircis, kaut kas ir uzgūlies viņas gurnēm un pienaglojis zemei.

Un vēl – viņai neļauj pakustēties bailes. Baisas, nelabumu uzdzēnošas bailes, kuru dēļ Ciri vairs nedzird ievainotā zirga sēciēnus, ugunsgrēka rēkoņu, slepkavoto cilvēku klīdzēniēnus un bungu rēboņu. Tikai vienam ir nozēme, varā un svārs – tās ir bailes. Bailes ir iēmiesojušās melnā bruņiniekā ar spārnotu bruņucepuri, kurš nekustēgi rēgojas uz trakojošu liesmu sarkanā fona.

Jātnieks paskubina zirgu, plēsēgā putna spārnē uz viņa bruņucepures plandās, putns traucas lidojumā. Metas

uzbrukumā neaizsargātam, bailēs sastingušam upurim.
Putns – bet varbūt bruņinieks – klieudz, svelpj – baisi, grie-
zīgi, uzvaroši. Melns zirgs, melnas bruņas, melns plandošs
apmetnis, bet pāri visam – uguns. Ugunsjūra.

Bailes.

Putns spalgi iekliedzas. Spārni plandās, spalvas sitas
sejā.

Bailes!

Palīgā. Kāpēc neviens man nepalīdz. Esmu viena, maza,
neaizsargāta, nevaru pakustēties, nespēju pat izdabūt ne
skaņas no krampju sažņaugtās rīkles.

Kāpēc neviens nenāk palīgā?

Man ir baill!

Milzīgās, spārnotās bruņucepures spraugā liesmo acis.
Melnais apmetnis aizsedz visu.

– Ciri!

Viņa pamodās, izmirkusi sviedros, pārakmeņojusies,
bet kliedziens, kurš bija viņu pamodinājis, joprojām trī-
sēja, vibrēja kaut kur dziļi krūtīs, svilināja izkaltušo rīkli.
Sāpēja zirga deķi iekrampētās rokas, smeldza mugura...

– Ciri. Nomierinies.

Visapkārt pletās nakts, tumša un vējaina, vienmuļi un
melodiski šalkdama priežu vainagos, čikstinādama stum-
brus. Vairs nebija ne ugunsgrēku, ne kliedzienu, bija tikai
šalcoša šūpuļdziesma. Līdzās gaismu un siltumu staroja
nometnes ugunskurs, liesmas meta atspulgus uz zirglie-
tām, sarkani atmirdzot rokturī un apkalumos zobenam,
kurš bija atbalstīts pret zemē nomestajiem segliem. Nebija
citas uguns un citas dzelzs. Viņas vaigu aizskārusī roka
smaržoja pēc ādas un pelniem. Nevis asinīm.

– Geralt...

– Tas bija tikai sapnis. Slikts sapnis.

Ciri sāka drebēt un pievilka cieši klāt augumam rokas un kājas. Sapnis. Tikai sapnis... Ugunskurs ir paspējis nodzist, bērza malka kļuvusi sarkana un caurspīdīga, šur tur izšaujas pa zilganai liesmiņai. Uguns izgaismo vīrieša baltos matus un aso profilu. Viņš ir uzsedzis viņai zirga segu un aitādas kažoku.

– Geralt, es...

– Esmu tev līdzās. Guli, Ciri. Tev jāatpūšas. Mums priekšā vēl tāls ceļš.

Es dzirdu mūziku, viņa pēkšņi nodomāja. Šajā šalkoņā... skan mūzika. Lautas skaņas. Un balsis. Cintras Princese... Izredzētais bērns... Vecākās Asins, elfu asins bērns. Rīvijas Geralts, Baltais Vilks, un viņa misija. Nē, nē, tā ir leģenda. Dzejnieka fantāzijas. Viņa nav dzīva. Viņu nogalināja pil-sētas ielās, kad viņa bēga... Turies... Turies...

– Geralt?

– Jā, Ciri?

– Ko viņš man izdarīja? Kas tobrīd notika? Ko viņš... man izdarīja?

– Kurš?

– Bruņinieks. Melns bruņinieks ar spalvām uz bruņu-cepures... Neko neatceros. Viņš kļiedza... un skatījās uz mani. Neatceros, kas notika. Tikai to, ka man bija bail... Tik ļoti bija bail...

Vīrietis noliecās, viņa acīs atspīdēja ugunsкура gaisma. Tās bija savādas acis. Ļoti savādas. Senāk Ciri bijās šo acu, vairījās tajās ielūkoties. Taču tas bija sen. Ļoti sen.

– Neko neatceros, – viņa nočukstēja, meklējama viņa roku, cietu un raupju kā neapstrādāts koks. – Tas melnais bruņinieks...

– Tas bija sapnis. Guli mierīgi. Viņš vairs neatgriezīsies. Ciri šādus solījumus bija dzirdējusi jau agrāk. Tie viņai tika atkārtoti neskaitāmas reizes, viņa daudzkārt ar tiem tika mierināta, kad naktīs modās no pašas kliegziena. Taču šoreiz bija citādi. Tagad viņa ticēja. Tādēļ, ka šoreiz to teica Rīvijas Geralts, Baltais Vilks. Raganis. Tas, kurš bija sūtīts viņai. Tas, kuram bija izredzēta viņa. Raganis Geralts, kurš viņu atrada kara, nāves un izmisuma jucekļi, paņēma sev līdzī un apsoliņa, ka viņi vairs nekad nešķirsies. Viņa aizmīga, sažņaugusi viņa plaukstu.

* * *

Bards pabeidza dziesmu. Viegli pieliecis galvu, viņš lūtai lika atkārtot galveno balādes motīvu, maigi, klusi, toni augstāk nekā māceklim, kurš viņu pavadīja. Visi klusēja. Līdzās izgaistošajām mūzikas skaņām bija dzirdama tikai lapu šalkšana un varenā ozola zaru čīkstēšana. Tad pēkšņi ieblējās kaza, kas bija piesieta pie kādiem ratiem līdzās mūžvecajam kokam. Tūdaļ kā pēc signāla viens no lielajā puslokā sasēdušajiem klausītājiem piecēlās. Atsviedis aiz muguras tumši zilo, ar zeltu izšūto apmetni, viņš stīvi un izmeklēti paklanījās.

– Paldies, meistar Ugunspuķe, – viņš skanīgi, kaut arī klusi teica. – Lai man, Oksenburgas Radklifam, Maģisko Zinšu meistaram, ir ļauts visu klātesošo vārdā izteikt pateicības un apbrīnas vārdus tavai dižajai mākai un talantam.

Burvis pārļaida skatienu visiem klausītājiem, kuru skaits sniedzās krietni pāri simtam un kuri bija sasēduši gan ciešā puslokā ozola pakājē, gan stāvēja un sēdēja ratos. Klausītāji māja ar galvām un čukstus sarunājās. Daži sāka aplaudēt,

citi sveica dziedoni, paceļot plaukstas. Aizkustinātas sievas šņaukājās un slaucīja acis, ar ko vien pagadījās pa rokai atkarībā no mantiskā stāvokļa, kārtas un profesijas: zemnieces – ar augšdelmu vai plaukstas virspusi, tirgoņu sievas – ar linu mutautiem, elfietes un dižciltīgās – ar batistu, bet komtura Viliberta, kurš slavenā trubadūra uzstāšanās dēļ ar visu savu svītu pārtrauca medības ar vanagiem, trīs meitas skaļi un aizkustinoši šņaukājās smalkvilnas šallītēs izkaldušas zāles tonī.

– Nebūs pārspīlēts, – burvis turpināja, – ja teikšu, ka tu, meistar Ugunspuķe, mūs esi aizkustinājis līdz sirds dziļumiem, ka esi licis mums aizdomāties, ka esi aizskāris mūsu dvēseles stīgas. Lai man ir ļauts tev paust mūsu pateicību un cieņu.

Trubadūrs piecēlās un paklanījās, gar ceļiem novicinot pie savas elegantās cepurītes piesprausto dzērves spalvu. Māceklis pārtrauca spēli, atieza zobus smaidā un arī paklanījās, taču meistars Ugunspuķe draudīgi viņu uzlūkoja un kaut ko noburkšķēja zem deguna. Zēns ierāva galvu plecos un atkal ņēmās klusiņām strinkšķināt lautu. Klausītāji atdzīvojās. Tirgoņi no karavānām pēc īsas apspriedes čukstus ozola priekšā izripināja brangu alus mucīņu. Burvis Radklifs iegrima klusā sarunā ar komturu Vilibertu. Komtura meitas pārtrauca šņaukāties un raidīja dievinošus skatienus Ugunspuķem. Bards to likās nemanām, jo bija pilnībā aizņemts, smaidot, mirdzinot zobus un miedzot ar aci lepni klusējošam ceļojošo elfu pulkam, īpaši kādai tumšmatainai un lielacainai elfu daiļavai sermuļādas cepurītē. Ugunspuķem bija konkurenti – lielo acu un brīnišķīgās cepurītes īpašnieci pamanīja un skatieniem glāstīja arī viņa klausītāji: bruņinieki, vaganti un klejojošie studenti.

Elfiete, acīmredzami priecīga par izrādīto interesi, knibināja blūzes mežģiņu manšetes un plivināja skropstas, taču līdzās esošie elfi viņu bija viņu apstājuši no visām pusēm, neslēpdami nepatiku pret aplidotājiem.

Pļava pie ozola Bleobherisa, biežu sanāksmju, ceļinieku apmešanās un tikšanās vieta, bija izslavēta ar savu viesmīlību un iecietību. Druīdi, kas rūpējās par gadsimtiem veco koku, pļavu dēvēja par “Draudzības vietu” un labprāt šeit izmitināja ikvienu. Tomēr pat tādos izņēmuma gadījumos kā nupat beigusies pasauleslavenā trubadūra uzstāšanās ceļinieki turējās kopā katrs savās, visai nošķirtās grupās. Elfi biedrojās ar elfiem. Rūķi-amatnieki pulcējās pie saviem bruņotajiem ciltsbrāļiem, kas bija nolīgti apsargāt tirgoņu karavānas, un kaut kā piecieta ja nu vienīgi līdzās esošos rūķus-kalnračus un fermerus zemulīšus. Visi neļauži kā viens pret cilvēkiem izturējās rezervēti. Cilvēki neļaužiem atbildēja ar to pašu, taču arī viņu vidū netika novērota biedrošanās. Augstmaņi ar nicību uzlūkoja tirgoņus un pauriniekus, bet karavīri un algotņi vairījās no ganiem smirdošos kažokos. Retumis sastopamie burvji un to mācekļi norobežojās pilnīgi no visiem, gluži pamatoti izrādot tiem savu nicināšanu. Fonu tam visam veidoja blīva, tumša, drūma un klusējoša zemnieku masa. Gluži kā armija, saslējuši virs galvām grābekļu, dakšu un spriguļu mežu, tie ignorēja visu un visus. Izņēmums, kā parasts, bija bērni. Beidzot atbrīvota no klusēšanas solījuma barda uzstāšanās laikā, šmurguļu banda, mežonīgi aurojot, aizdrāzās uz mežu un tur nodevās spēlei, kuras noteikumi nebija izprotami nevienam, kas bija jau atvadījies no laimīgajiem bērniības gadiem. Mazie cilvēki, elfi, rūķi, zemulīši, rūķi, puselfi, ceturtdaļelfi un noslēpumainas izcelsmes ķipari nezināja un neatzina rasu un sabiedrību robežas. Pagaidām.

– Jā, nudian! – iesaucās viens no pļavā esošajiem bruņiniekiem, tievs un garš kā maikste, sarkanmelnā kaftānā, kas bija rotāts ar trim soļojošiem lauvām. – Burvja kungs labi teica! Tās bija skaistas balādes, zvēru pie sava goda, cienītais Ugunspuķe; ja kādreiz būsiet Kailā raga, mana senjora pils tuvumā, iegriezieties, nešauboties ne mirkli. Uzņemsim jūs kā princi, ko es saku, kā pašu karali Vizimiru! Zvēru pie sava zobena, esmu dzirdējis daudzus menestreļus, bet kur nu tiem sacensties ar tevi, meistar. Pieņemiet no mums, augstdzimušajiem un bruņinieku kārtā iesvētītajiem, cieņas apliecinājumus jūsu mākslai!

Nemaldīgi juzdams īsto brīdi, trubadūrs pamirkšķināja māceklim. Zēns nolika malā lautu un pacēla no zemes lādīti, kurā no klausītājiem varēja savākt daudz taustāmākus cieņas apliecinājumus. Apmulsis viņš pārlanda skatienu pūlim, tad nolika lādīti malā un paķēra līdzās stāvošo palielo špaineli. Meistars Ugunspuķe ar atzinīgu smaidu novērtēja zēna apķērību.

– Meistar! – iesaucās liela auguma sieviete, sēdējama visvisādiem klūgu pinumiem piekrautos ratos, kurus rotāja uzraksts “Vera Levenhaupta un dēli”. Dēlus gan nekur neredzēja, droši vien tie bija aizņemti ar viņu mātes iekrātā īpašuma notrallināšanu.

– Meistar Ugunspuķe, kā tad tā? Jūs mūs atstāsiet neziņā? Tās taču nav jūsu balādes beigas? Dziediet mums par to, kas bija tālāk!

– Dziesmas un balādes nekad nebeidzas, ak, kundze, jo dzeja ir mūžīga un nemirstīga, tā nepazīst ne sākuma ne beigu...

– Bet kas bija pēc tam? – nepadevās tirgotāja, dāsni un skanīgi bērdama monētas mācekļa pasniegtajā špainelī. – Vismaz pastāstiet par to, ja negribat dziedāt. Jūsu

dziesmās neviens nav saukts vārdā, bet mēs taču zinām, ka šis jūsu apdziedātais raganis nav neviens cits kā vien slavenais Rīvijas Geralts, ka burve, pret kuru viņš deg karstās mīlas liesmās, ir ne mazāk slavenā Jenefera. Ka šis Bērnš-Pārsteigums, kas lemts un sūtīts raganim, ir arīdzan Cirilla, nabaga princesīte no uzbrucēju nopostītās Cintras. Vai tad tā nav?

Ugunspuķe lepmi un noslēpumaini smaidīja. – Dāsnā labdare, es dziedu par universālām tēmām, – viņš paziņoja. – Par jūtām, kuras nav svešas nevienam. Nevis par noteiktiem cilvēkiem.

– Akurāt! – kāds no pūļa ieaurojās. – Katrs zina, ka dziemiņās šajās par raganu Geraltu vēstīts!

– Jā, jā! – kori iepīkstējās komtura Viliberta meitas, susinot pieraudātās šallītes. – Dziediet vēl, meistar Ugunspuķe! Kas bija tālāk? Vai raganis un burve viens otru atrada? Vai viņi viens otru mīlēja? Vai bija laimīgi? Mums tas jāzina! Meistar, meistar!

– Ei, jūs tur! – pilnā riklē iesaucās rūķu grupas vadonis, kratīdams vareno, rudo bārdi, kas viņam sniedzās līdz jostai. – Sūds ar visām princesēm, burvēm, sūtībām, mīlestībām un citām bābu pasaciņām. Šitais viss, par atvainošanu, dzejnieka kungs, ir blēņas jeb dzejiska izdoma, tādēļ vien, lai skaistāk būtu un sirdi kustinātu. Taču tās kara lietas kā Cintras slaktiņš un izlaušanās, kā cīņas Marnadalā un Sodenā, tās nudien jūs mums skaisti apdziedājāt! Hā, nav žēl sudrabu pakaisīt par tādu dziesmu, kas ielīksmo karotāja sirdi! Un redzams bija, ka nesamelsāt nenieka, es, Šeldons Skagss, to saku, un es melus no patiesības jau nu protu atšķirt – pats pie Sodenas biju, pats Nilfgārdas uzbrucējiem pretī stājos ar cirvi rokā...